

PARDUS

“Özgürlük İçin”

Tanımlar

- **Eser:** Sahibinin hususiyetini taşıyan ve ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sinema eserleri olarak sayılan her nevi fikir ve sanat mahsullerini
- **İşlenme eser:** Diğer bir eserden istifade suretiyle vücuda getirilip de bu esere nispetle müstakil olmayan ve işleyenin hususiyetini taşıyan fikir ve sanat mahsullerini,
- İlim ve edebiyat eserleri şunlardır:
 - Herhangi bir şekilde dil ve yazı ile ifade olunan eserler ve her biçim altında ifade edilen bilgisayar programları ve bir sonraki aşamada program sonucu doğurması koşuluyla bunların hazırlık tasarımları

PARDUS

“Özgürlük İçin”

Free Software, Copyleft, Opensource vs vs...

- Herkes sevdiği tanımı kullanıyor!
- Bugün konumuz nüanslar değil!
- Amaç: lisans nedir, Özgür yazılım lisanslarının farkı nedir, nasıl uygulanır, nasıl korunur öğrenmek!

Lisans Nedir?

- Amaç eser sahibinin haklarını korumak! Lisansa konu olan her hakkın belirtilmesi gerekir.
- Eser sahibinin eserinden para kazanmasının en kolay yolu!
- Klasik lisans sözleşmesi lisans konu olan eseri “kullanana” değil “hakları kullananla” yapılır.
- Bir kişiye ya da bin kişiye lisans verilebilir.
- Yazılı şekil şartı ve imza gereklidir.

Mutlu yazar!

- Yazarımız **P** büyük hayallerle kitabını yazar.
- Basımevi **A** yazarla lisans sözleşmesi imzalar.
- Kirtasiye **R** kitaba raflarında yer verir.
- Okuyucu **D** kitabı alır.
- Korsan **U** fikri hakları ihlal eder.
- Polis **S** ve hak sahipleri korsanın peşine düşer.
- Korsan yakalanır ve hak sahiplerine tazminat öder.
 - Tüm süreç yazarla basımevi arasında imzalanan lisans anlaşması ile sağlanır.

PARDUS

“Özgürlük için”

Özgür Yazılım / Açık Kaynak

- Bir eser nasıl özgür olabilir?
- Her lisans özgürlüğü sağlar mı?
 - Sert , yumuşak ve copyleft lisanslar
 - Lisansların uyumluluğu
 - İmza ve şekil şartı
- Lisanslar Nasıl Uygulanır?
 - Yazılımı sıfırdan üretiyoruz!
 - Kapalı kaynak kodlu yazılımımızı açıyoruz!
 - Birden fazla özür lisanslı bileşeni bir araya getiriyoruz! (GPL uyumlu)
 - Yazılımın üstünde patentimiz var! (I <) Common Law)
- Özgür yazılım lisansını nasıl ihlal etmeyiz?
 - Özgür bir yazılımla / özgür bir yazılım üstünde yazılım geliştiriyoruz!
 - Özgür yazılım bileşenlerini nasıl kullanırız? (GPL, LGPL, BSD)
- Özgür yazılım lisansımız ihlal edildi?
 - Sulh ve dava
 - Örnek olaylar

Bir eser nasıl özgür olabilir?

- Eser sahibi yazılım üstündeki haklarının belirlediği koşullar dahilinde herkes tarafından kullanılmasına izin verir.

- En bilinen haliyle özgür yazılım;

- Programı sınırsız kullanma özgürlüğü.

- Programın nasıl çalıştığını inceleme ve amaçlara uygun değiştirme özgürlüğü.

- Programın kopyalarını sınırsız dağıtma özgürlüğü.

- Programın değiştirilmiş halini dağıtma özgürlüğü.

PARDUS

“Özgürlük İçin”

Sert, Yumuşak ve Copyleft Lisanslar

- Sert Lisanslar: Lisansın size verdiği hakları kullanmak için yazılımı yeniden aynı lisansla lisanslamak zorundasınız (GPL ve türevleri)
- Yumuşak Lisanslar: Lisansın size verdiği hakları kullanmak için lisansta gösterilen şartları uygulamanız yeterli. Aynı lisansla lisanslamak zorunda değilsiniz! (MIT, BSD ve türevleri)
- Copyleft: Copyright kelimesine atfen türemiştir. Yazarın haklarını saklamasını değil eserin bir kopyasını elde eden herkesin bu haklardan faydalanmasını amaçlar. Her özgür yazılım lisansı bir copyleft lisansı değildir!

Lisansların Uyumluluğu

- Bir yazılımın aynı anda iki lisansı olabilir!
 - Örnek: QT 3 lisansa sahip (Ticari, LGPL, GPL)
- Tek bir yazılım farklı lisanslara sahip bileşenlerden oluşabilir!
 - Örnek: GPL ve BSD (3 şart) lisanslarına sahip iki kitaplığa bağlı kapı açma yazılımı
 - Dikkat: Lisans şartlarının birbirine uyumlu olması gerektiğine dikkat edin. (GPL ve BSD bazı durumlarda uyumsuz)

İmza ve Şekil Şartı

- Lisans sözleşmesi imzalı ve yazılı olmak zorunda!
- Çözüm basit: Lisans dediğimiz metinler teknik olarak lisans değiller.
 - Örnek: GPL § 5. *Bu Lisans sizin tarafınızdan imzalanmadığı için bu Lisans'ı kabul etmek zorunda değilsiniz. Fakat, size Yazılım'ı veya onu baz alan ürünleri değiştirmek veya dağıtmak için izin veren başka bir belge yoktur. Eğer bu Lisans'ı kabul etmiyorsanız bu eylemler kanun tarafından sizin için yasaklanmıştır. Dolayısıyla, Yazılım'ı (veya onu baz alan bir ürünü) değiştirmeniz veya dağıtmanız bu Lisans'ı ve Lisans'ın Yazılım'ı veya ondan iştirak etmiş bütün eserleri kopyalamak, değiştirmek ve dağıtmak için getirdiği şart ve kayıtları kabul ettiğiniz manasına gelmektedir.*
- Lisansa geçerlilik katan çelişik davranma yasağı
 - TMK m. 2/2: *Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz*

Lisanslar Nasıl Uygulanır?

- Araştırın!
- Size uygun lisansı bulun!
- Lisans şartlarını yerine getirin!
“Özgürlük İçin”
- Yazılımı özgürleştirin!

• Kaynak kodları dağıtın (ama kime?)

Yazılımı sıfırdan üretiyoruz!

- Kapalı kaynak kodlu / sahipli bileşen kullanmayın!
- Patentli teknolojiler kullanmayın!

- Açık standartlar kullanın!

PARDUS

- Lisansı uygulayın!

“Özgürlük İçin”

- *Örnek: GPL için gerekli açıklayıcı metni her bir kaynak kod dosyasına eklemek ve lisansı gerekli durumlarda ayrıca dağıtmak gerekiyor.*
- *Her lisans genelde nasıl uygulanacağını anlatır.*

Kapalı kaynak kodlu yazılımımızı açıyoruz!

- Yazılımınızı kapalı kaynak kodlu / sahipli bileşenlerden ayırın!
 - Yapamıyorsanız istisnai lisanslara başvurun.
- Yazılımınıza katkı veren 3. parti kişilerle anlaşın ya da bu katkıları yazılımınızdan arındırın!
- Yazılımı üreten kişilerden onay ve devir alın.
 - Şekil şartına dikkat edin.
- Yazılım üstündeki patentlerden feragat edin / bağışlayın.
 - Global pazar açısından önemli
- Lisans seçin ve uygulayın.

Birden Fazla Özgür Yazılım Lisanslı Bileşenimiz Var

- Lisansların uyumlu olmasına dikkat edin.
 - *Örnek: GPL uyumlu lisanslar listesi mevcut*
- Genelde bir sert ve bir yumuşak lisans ya da iki yumuşak lisans sahibi bileşen mevcuttur.
 - *Örnek: GPL ve BSD (3 şart) ya da MIT ve BSD*
- İki bileşen ancak aynı yazılım içinde beraber çalışacaksa bu yolu izleyin.
 - *Aynı dağıtımda yer alan yazılımlar değil ama örneğin aynı yazılımda yer alan iki kitaplık için geçerli bu kurallar.*
- Lisansları dikkatle inceleyin ve destek alın.
 - *GPL ve BSD lisanslı iki kitaplığın beraber kullanıldığı bir yazılımın lisansının GPL olması zorunlu!*

Yazılım Üstünde Patentimiz Var!

- Patent hakları her zaman tehlikeli!
- Patent ile ilgili açık bir lisans vermelisiniz!
- GPL v3 ile patent baskısından yazılım GPL v3 ile lisanslandığı an kurtulunuyor.
- GPL v2 ile lisanslanan yazılımlarda patent hala sorunlu. Patent sahibine suistimale açık bir hak veriliyor.

PARDUS

“Özgürlük İçin”

Özgür Yazılımlarla / Özgür yazılımlar üstünde yazılım geliştirmek!

- Bir özgür yazılım ürünü üstünde o özgür yazılım ürününü değiştirmedeğiniz ya da yazılımınıza linklemediğiniz durumda kapalı kaynak kodlu yazılım geliştirebilirsiniz.
- Yazılımın kendisi, çıktısına kendinden bir parça kopyalamıyorsa yazılımın çıktısının lisansını belirlemek hakkı size aittir.
- Eğer yazılımınızı bir özgür yazılım kitaplığına bağladıysanız tüm yazılımın aynı lisansla lisanslanması gerekebilir.
- Eğer bir yazılımı daha önce özgür bir lisansla lisansladıysanız yazılımın o sürümü için lisansı değiştirmeniz mümkün olmaz.

Özgür Yazılım Bileşenlerini Nasıl Kullanırız?

- GPL: Ürettiğiniz bir yazılımda GPL ve türevi bir lisanslı bileşen kullandığınız zaman yazılımınızın da GPL olması gerekecektir!
- LGPL: LGPL gibi lisansında özel durumlarda sahipli yazılımlarla beraber kullanabilecek bir bileşenler söz konusu olduğunda seçimli davranmanız mümkün!
- BSD: BSD gibi yumuşak lisanslarda lisans şartlarını sağladığınız müddetçe yazılımı istediğiniz gibi kullanmanız mümkün!

Lisansım İhlal Edildi

- Elinizdeki lisans geçerli
- Dil önemli değil
- Eserin sahibi sizsiniz
- Dava açarak hakkınızı arayın

PARDUS

“Özgürlük İçin”

Örnekler

- Açılan ilk dava 2007: Andrsen, Landly vs Mansoon (Busybox)

- Artistic Lisans 2009 yılında geçerli olarak kabul edildi.

“Özgürlük İçin”

- Türkiye'de henüz açılan dava yok

GPLv2 vs GPLv3

- Diğer lisanslarla daha fazla uyum şansı.
- DRM entegrasyonu imkanı.
- Patent sözleşmesi GPL'e dahil edildi.
- SaaS için özel hüküm.

PARDUS

“Özgürlük İçin”

bilgi@pardus.org.tr

www.pardus.org.tr

ozgurlukicin.com

ozgurlukicin.com/e-dergi

ozgurlukicin.com/podcast

facebook.com/pardus

#pardus